

En opera-maskerad för 33 år sedan.

Det var år 1867, som Sveriges riksdag beslutat nedsätta teaterns statsanslag från sjuttiofem tusen till sextio tusen kronor. Denna minskning gjorde ett ännu större deficit i teaterns tillgångar, hvilka visade en tillräckligt stor brist förut, hvilken månad efter månad måste täckas med tillfälliga lån. Konung Karl, som ständigt fick släppa till medel, var ej heller belåten och uppmanade hofmarskalken och teaterchefen herr af Edholm att finna något medel att fylla bristen — bäst han gitte.

Nu voro goda råd dyra. Herr af Edholm sammankallade sina trogna, herrar Hwasser, Wijkander och Dumrath, och bad dem säga sin mening om ett sätt att förstärka den utarmade teaterkassan, på det man åtminstone för tillfället måtte få en hjälp. Dumrath, alltid uppfinningsrik, föreslog att man skulle anordna en maskeradbal — en riktigt elegant sådan, i

hvilken hela den högre societeten kunde deltaga, och efter åtskilliga invändningar rörande konstens höghet och möjliga missljud från pressens sida, beslöts att man skulle våga försöket.

Scen och salong anordnades i ett nu till en enda stor balsalong, den stora förstugan åt Gustaf Adolfs torg inreddes till kapprum och hufvudentrén leddes genom den kungliga logen ned i salongen. I foyerna blef buffeter och inne på barnteatern samt å operakällaren skulle man supera. När allt var färdigt erbjöd det hela en verkligt praktfull anblick i sin strålände belysning. Hvad biljettförsäljningen beträffar hade man anordnat så, att inga biljetter finge säljas åt den förstkommande, utan en hvar skulle antecknas på kansliet, med uppgifvande af namn och samhällsställning. Priset sattes så högt som 15 kronor för herre och tio kronor för dam, men icke för ty voro listorna fulltecknade på två dagar och visade en bländande samling ur de främsta klasserna, allt ifrån hofvet, ned till grosshandelsvärlden och våra yngsta gardeslöjtnanter. Balen skulle afdansas fettisdagen, och så var allt klart.

Men under mellantiden var pressen ingalunda stum. Den anföll dagligen teaterdirektionen med skarpa skott. Pressen bar konstens fana högt och tyckte att det var en skandal att kungl. teatern skulle konkurrera med De la Croix och gubben Wallmark, och de som värst

vingo sitta emellan var herr af Edholm och Karl XV. Man sade att någon maskerad ej förekommit å operan sedan den 16 mars 1792, då Ankarströms skott fälde en af Sveriges störste konungar, och att man af pietet för det minnet ej på nytt borde införa det bruket, utan fortfarande låta teatern vara ett sånggudinnornas tempel och inte en vanlig fröjdlokal.

Men det var naturligtvis för sent att ändra, och fettisdagen kom.

Redan tidigt strålade operafasaden i rikaste belysning och Gustaf Adolfs torg var fyllt af ekipager, som aflämnade sina balgäster. Uppför trapporna, genom rika växtdekorationer, strömmade masker i granna dyrbara kostymer, herrarna dock för det mesta i frackdräkt, men här och där såg man dock en bård riddare, en trubadur eller ock en enkel men treflig bonde i sin hemortsdräkt eller ock en glad pjerrot. Alla teaterns sujetter och äfven dess ungdomar hade fribiljett, men voro uppmanade att vara kostymerade för att sätta lif i taflan — hvilket ock efterkoms. Sålunda var Joh. Jolin kostymerad som värm-landsbonde och Viktor Dahlgren som smålän- ding och utförde sina roller på ett oefterhärmligt sätt.

Snart ljöd musiken och sedan den första svenska stelheten var bortblåst, befann sig balen i full gång, fastän det låg en viss förnäm sordin öfver den ystra glädjen, ty publiken var verk- ligen utvald denna gång. Man visste ju äfven

att både konungen, drottningen och prins August maskerade befunno sig bland gästerna. Sålunda visste vi, teaterfolk, att klädloger voro ordnade såväl för kung Karl som prins August och att båda under aftonen ombytte kostym väl en fem, sex gånger. Karl XV uppträdde bland annat i en sotares skepnad och prins August som trollkarl.

Emellertid fortgick dansen med lif och lust och däremellan sköttes konversationen och det glada karnevalskämtet på bästa sätt. Det var nu som skådespelerskan Gurli Åberg, klädd som zigenerska, kom fram till herr af Edholm, som var omaskerad, tryckte något i hand och sade: »det *var* du, det *är* du, och det *blir* du!» Då teaterchefen öppnade handen låg däri en *hasselnöt*.

Gustaf Fredrikson hade en god del af aftonen på diskret sätt förföljt en mask, utklädd som pepparkaksgumma och som på armen hade en korg med dylika kakor. Slutligen stötte de samman och gumman räckte korgen, bjudande sina pepparkakor. Fredrikson tog en och åt samt sade leende och med en djup bugning: »Sådana här goda kakor har jag ätit på Ulriksdal, kanske receptet är därifrån?» Gumman skyndade att blanda sig i mängden — det var drottning Lovisa.

Men så småningom försvann den eleganta världen och snart återstod endast ungdomsskarorna, hvilka pokulerade här och där i

bersåerna samt vid champagnesupéerna nere på Operakällaren, där det gick hett till ända in på småtimmarna; och att här gick helt oförbehållsamt till, är ju ganska naturligt. Den tidens unga adelsjunkrar och fina grosshandlare kände icke några konventionella band, när vinet steg dem åt hufvudet.

Det sista jag mins af aftonens fest var när jag för att gå hem passerade den redan halfmörka scenen. Jag fick där se en liten gubbe, stående midt i salongen, vaggande som en pendel på sina kobenta fortkomstledamöter. Det var gamle Vilhelm Nyfors. Jag frågade: »Hur står det till, farbror!» — »Bra, min gosse, men ser du — st-od ja-ag icke så säkert mot väg-gen, så tril-la jag i-kull!»

»Vill farbror jag skall hjälpa?» »Dra' du för tusan eller gå-å och lä-ägg dig.» — »Det är just hvad jag tänker göra» — sa' jag och lämnade Nyfors åt sitt öde.

* * *

Ja, det var i korthet den första operamaskeraden på nittonde århundradet och den följdes af några flera. Teaterdirektionen hade »blodat tand» och den tyckte att en 10 eller 15 tusen icke voro dumma att få för så godt pris. Men de följande maskeraderna urartade småningom till fullständiga »muffbaler» och ingen bättre familj kunde ens tänka på att vara

med. Mycken smälek rönte teaterdirektionen och detta nog med rätta, och snart vid åttiotalets början upphörde maskeraderna af sig själfva, efter att ha satt en icke obetydlig fläck på herr af Edholms teaterregemente.
